

XIX. századi példaképeink és kapcsolatuk a ma teendőihez

Tudjuk, hogy minden korban vannak hősök, példaképek, akik nem a saját korukban válnak azzá, hanem sok évvel – vagy évszázaddal – később, mire az utókor ráébred kimagasló, önzetlen teljesítményükre és kitarító „kutató” munkájuk eredményeire. E példaképek másfél évszázados jelenléte sem volt elég ahhoz, hogy megtanuljunk kezdet mosni és a higiénés szabályokat betartani? Hiszen az elmúlt évek során voltak miniszteri rendeletek, utasítások, protokollok, továbbképzések, felmérések, de az eredmény még mindig nagyon szerény.

A 19. század közepén a klóros vízzel történő kézmosás eredményesnek bizonyult, de az orvostársadalom ezt akkor még nem ismerte el. Semmelweis Ignác korai felfedezése még a baktériumok ismerete nélkül történt, csak a saját megfigyelésére támaszkodhatott a fertőtlenítő kézmosás jelentőségének felismerésében. Semmelweis kortársaként ismerhetjük Kossuth Zsuzsannát, akinek 2017-ben ünnepeltük születése 200. évfordulóját, aki az 1848-49-es Forradalom és Szabadságharc idején, mint országos főápolónő szervezte a sebesültek ellátását. Tudta, hogy mit kell tennie, hogy mi a jó és kívánt a sebesült honvédeknek. Erős intuíciója biztos tudásán és személyes tapasztalatain alapult. Fő feladatának tekintette a helyszíni szemlét, az ellenőrzést, és az ő közreműködésével állították fel a szigorú alapelveket, és tanították be az önkénteseket.

Nemzetközi kortársuk, Florence Nightingale megfigyeléseire támaszkodva olyan tudásanyagot gyűjtött össze, amely bevezetésének alapján a fertőzés elleni védekezéssel a Krími háború idején a sebesült katonák halálozási arányát 42%-ról 2%-ra csökkentette. Nightingale 1859-ben kiadott művében már az ápolás önálló standardjait írta le, egyebek közt foglalkozott a szobák szellőztetésével, tisztaságával, az ágyak elhelyezésével, a betegek körüli zajjal és annak csökkentésével, az ágyneműk minőségével stb. A pavilon-rendszerű kórházak építése is Nightingale ötlete volt a fertőzések elleni védelem jegyében.

A jövő komoly kihívást jelent az ápolók, szülésznők, szakdolgozók számára, hisz az egészségügyi szükségletek állandóan változnak, bővülnek, akárcsak a társadalom elvárásai. A kollégáknak is képesnek kell lenniük a fejlődésre. Mint ismeretes, az egészségügyi ellátási rendszer „gerincét és tartó vázát” a jól képzett ápolók és szülésznők alkotják, akik pályájuk során folyamatos képzéseken fejlesztik tudásukat, hogy megfeleljenek az egészségügy új kihívásainak, a hatékony és eredményes, biztonságos betegellátásnak, az idősödő társadalom ápolási problémáinak. Hangsúlyozni szükséges, hogy az ápolás jövője, a betegellátás minősége és az egészségügyi ellátórendszer működőképessége azon múlik, hogy van-e elegendő számú és megfelelő képzettséggel rendelkező, kiváló szakmai gyakorlattal bíró, hivatása iránt elkötelezett ápoló.

Felismerve az ápolók helyzetét, szükségét látom a ciklusokon átívelő, következetes, globális ápolásfejlesztési stratégia megfogalmazásának. Hazánkban 2002 óta nincs ápolásügyi képviselő az ágazat vezetésében. Ennek hiánya jelentős információ- és presztízsvesztést, valamint szakmai hanyatlást okozott és okoz ma is az ápolásügy területén. Mindenképpen szükségesnek tartom tehát az egészségügyi szolgáltatások egészét felölelő, tudományos alapokon megszervezett szakmai irányítás megvalósítását.

Az emberi erőforrás- és az ellátás hiányosságainak problémáját összehangoltan, a szaktárca szintjén kell kezelni. Ez ma nagyon időszerű, hiszen hamarosan centrum kórházak épülnek, amellyel egy időben meg kellene kezdeni az ápolók toborzását-képzését is, figyelembe kellene venni az épületek kialakításánál a betegek ergonómiai szükségleteit, továbbá szükséges volna az ápolási folyamatok során a fertőzések elleni prevenciót beépíteni a napi munkába és ehhez a megfelelő infrastruktúrát biztosítani.

Véleményem szerint az első és legfontosabb teendő az ápolói-szülésznői életpálya-modell kidolgozása és bevezetése. Szándékosan beszélek ápolókról és szülésznőkről, mert ez a két munkakör semmi máshoz nem hasonlítható, mivel két-három műszakban, megszakítás nélküli munkarendben, rendszertelen beosztásban dolgoznak (január 1-től – december 31-ig), nehéz fizikai és pszichés megterhelésnek vannak kitéve, és rendkívüli munkavégzésre is kötelezhetők. Olyan, sikereket nyújtó életpálya-modell bevezetésére van szükség, amely az ápolói-szülésznői pályát vonzóvá, kiszámíthatóvá teszi, érthető célokat és pozitív jövőképet mutató hivatást vázol fel. Az átlátható, világos karrierút motiválhatja a pályaválasztókat az egészségügy irányába.

Az ápolói szakma presztízsét is emelni kell. Erre jó lehetőség a szakmai seregszemlék megrendezése. Ilyen például az Egészségügyi Szakdolgozók Országos Kongresszusa, amely a jövő évben 50. ülésére készül. Ha a kongresszusi témaköröket átnézzük, egy teljes körű látteletet kapunk a hazai egészségügyi ellátás változásairól, az oktatás-képzés fejlődéséről, a főiskolai-egyetemi képzés beindításáról, a gyakorlati oktatásról stb. Sajnos lassan 50 éve – a kiváló fertőtlenítő termékek ellenére is – még mindig a kórházi fertőzésekről is kell beszélnünk a szakmai kongresszusokon.

Reméljük, hogy példaképeink, az ápolás presztízsét célzó intézkedések hozzájárulnak a 150 éve aktuális problémák megoldásához, a szakma elismertségének növeléséhez, az életpálya megteremtéséhez.

Vártokné Fehér Rózsa
az ápolási rovat vezetője